

www.e-rara.ch

**Demosthenis Oratorum Graeciae principis Opera, quae ad nostram
aetatem pervenerunt, omnia**

Demosthenes

Basileae, [1549]

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-93319>

Demosthenis Oratio Contra Androtonem, Bassiano Lando Placentino interprete.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

uociferationibus, uiolentijs' que oratorum ab intellectu rerum abducti estis: quod utinam iam quoque non contigat. non enim honestum est, sed que iam iusta esse cognouistis, ea & uoluntatibus, & memoria retinere, quoad usque de ijs decretum feceritis. Ita enim futurum est, ut cum obseruatione legum in quas iurastis, calculum feratis aduersus eos qui praua suadent. Miror autem, sic, um corruptoribus numismatum capitalis poena a uobis irrogetur, eis qui ciuitatem totam suberatam infidamque reddunt, ac quasi adulterant, locus dicendi apud uos concedatur. Non est, per Iouem & reliquos deos, quod amplius dicam: puto enim nihil eorum quae dixi, a uobis ignorari. DIXI.

DEMOSTHENIS ORATIO CON-

TRA ANDROTIONEM, BASSIANO

Lando Placentino interprete.

QUOD Euctemon, iudices, ab Androtione iniuria affectus, & urbi opem ferre putat esse necessariū, & simul ab eo sibi illatas iniurias persequi honestū ac laudabile, in idipsum ego quoque incumbam, & si potero idem ut efficiam enitar et contendam. Sanē multae & graues & periniquae sunt, quibus est laceratus Euctemon, iniurię. Sed multo minores sunt, illis molestijs, quas Androtion mihi exhibuit. Hic quidem ut pecunia priuaretur, & contra ius a uobis in exiliū eijceretur, insidijs est appetitus. Me uerò, si quae cōfinxit credidissetis, qui ubique terrarum sunt, nemo omnium mortaliū excepisset. Cum enim accusationē instituisset earum rerum quas nemo nisi forte persimilis illi fuerit, proferre ausit, quod patrē occiderim, ficto impietatis crimine non aduersum me, sed aduersum patruū meū, quem crimina batur impietate agere, eo quod mecum quasi talia perpetrassem conspiraret, in iudiciū uocauit: is quidem si eo tempore fuisset dānatus, quid mihi acerbius ac miserabilius per illū accidere potuisset? ecquis aut amicus aut peregrinus in eundē locū conuenire aliquando mecum uoluisset? quę urbs eum permisisset apud se esse, qui tam impiū facinus uisus fuisset perpetrasse? profectò nulla est. Ego itaque magnopere iudicio cōtendens, hæc apud uos sic disculsi & dissolui, ut nec quintā suffragiorū partē hic quidē acceperit. Hunc uobiscū conabor & nunc & per omne tēpus ulcisci. Et de priuatis cum possum adhuc multa dicere, silentio prætermittā. At uerò de quib. nunc feretis sententiā, & in quibus publicē administrans rempub. non parū uobis nocuit, quae mihi Euctemon prætermisisse uidebatur, præstat illa uos audire: cōmemorabo sanē quā breuissimē. Equidem si aliquā simplicē huic rerum quibus reus agitur excusationē esse uiderem, nullam de ipsa facerem mentionē. Nunc uerò quia nihil simplex, nihil iustum (quemadmodum probē noui) quod dicat habet, fictis atque adductis aduersus singula hæc callidis rationibus, uos decipere conabitur. Est enim, Athenienses, mirus dicendi artifex, & omnem uitam in eo consumpsit. Ne igitur decepti contraria iuramentis persuadeamini discernere, & hunc dimittere, quem multas ob causas puniendū esse censeo, animū attendite ad ea quae dico: ut me dicentē posteaquam audieritis, ad unum quodque quod ab hoc afferetur, possitis iure optimo respondere. Est enim illi una quam putat artificiosam esse ratio, de Senatusconsulto antea non habendo. Lex est, inquit, si muneris digna senatus uideretur cōsultasse, ut populus ipsum munus daret. Hæc ait Epistates censuit, populus suffragia tulit, cōprobauit. non opus est, inquit, Senatusconsulto, propterea quod secundū legē erāt quae agebant. Ego uerò quā ipse opinatur, cōtrā existimo: & mihi persuadeo, etiā uobis idē uisum iri, ut de ijs solū feratur senatusconsultū, de quibus statuūt leges, quandoquidē de quibus nullę extant leges, nihil quicquam a principio licet scribere. Inquit igitur, omnes magistratus capisse eo modo, quicunque habuerūt a uobis donū, & nulli unquā fuisse habitū senatusconsultum. Ego uerò hunc egregie mentiri arbitror, quinimo planē cognosco. Verum enim uero si hoc ita habet, & lex aliter iubet atque fieri cōuenit, non propterea quod sepe peccatū sanē prius est, peccandū etiam nunc est, sed cōtrario modo faciendū. Itaque quia

quia lex iubet talia facere, à te initium primò sumam. Tu uerò ne dicas hoc saepe factum esse, sed sic fieri licuisse. Non enim si quid unquam contra leges factum est, id quod tu imitatus es, iccirco iurè euaseris: sed longè grauius condemnandus es. Nam ut si quis illorum qui contra leges fecerunt, damnatus antea fuisset, tu hæc non scripsisses: ita tu nunc si pœnas dederis, alius non scribet. De lege autè quæ aperte uetat, licere senatui munus petere, qui triremes non fecerit, operæ precium est audire defensionem quam adducit, atque adeò considerare morum improbitatē & impudentiam, unde dicere aggreditur. Lex, inquit, non sinit munus senatum petere, si non fecerit triremes. Confiteor, & dare nullibi ipsum populum prohibet. Equidem si petenti dedi, contra legem dixi: sin autem in toto decreto, de nauibus mentionem non feci, sed quædam alia dico, propter quæ senatum coronandum censeo: quomodo contra legem dixi? Est autem non difficile apud uos his iurè contradicere. Quod primum quidem ex senatoribus qui ius dicebant, & ipse qui suum diem decernendo istac imperabat, interrogabant, & ei facultatem sciscendi dederunt, cui uideretur, cui non item digna munere senatus consultasse. At uerò qui nō petunt, nec habent digni ut initio accipiant, minimè eos interrogare decet. Præterea Media senatum & alios accusante senatores, ubi consurrexerunt, tum deprecati sunt ne se honore suo spoliarent: & hæc non à me audire uos iudices oportet. quin ipsi præsentibus scitis, quæ apud populum acta sunt. Quamobrem cum negauerit senatus petere, tum eadem contrà suggerite. Quod autè ne populum quidē lex sinit dare ijs qui non fecerint naues, illud etiam ostendam. Propter hæc Athenienses, lex hoc modo habet, non licere senatui, qui non fecerit triremes, petere munus: ut neque persuadendi, neque decipiendi populum cuiquam potestas daretur. Non enim arbitrabatur oportere, qui legem tulit, in oratorum uel ac libidine collocari. Sed id quod æquum est inueniri, & quod populo utile fuerit, lege constitui. Non triremes fecisti, ne igitur petas donum. Vbi uerò petere non sinit, quomodo nō acriter uetat dare? Itaque uiri Athenienses operæ precium est & illud exquirere, qua de causa, si senatus alia omnia pulchrè administrauerit, & nemo possit aliquid obijcere, triremes autem non fecerit, munus non licet petere. Reperietis enim hoc ipsum esse ualidum, & in quo omne Reipublicæ robur consistit, quod pro populo constitutum est. Nemo (ut ego arbitror) inficias iuerit, quin quæcunque urbi contigerunt, aut etiam nunc contingunt bona, aut alia, ne mali quicquam commemorem, illa quidem ex triremium possessione, hæc uerò ex inopîa contingere: quemadmodum multa posset hic aliquis proferre, & uetera, & noua. sed quæ omnibus maxima audita sunt, hæc quidē si uultis, commemorabo. Illi sunt qui Propylea & Mineræ templum ædificauerunt, & alia omnia facella ex spolijs Persarum ornauerunt, ob quæ omnes meritò gloriamur. Accepistis profectò, quemadmodū urbem relinquentes, et conclusi in Salamina, propterea quòd triremes habebant, omnia quidem sua, & ipsam urbem, nauali prælio superiores, incolumia seruarunt. Multorum etiam & magnorū bonorum reliquis Grecis fuerūt autores, quorum memoriam nulla temporis uetustas abolere poterit. Esto sint hæc antiqua & uetusta. Sed quæ omnes uidistis, ea scitis, quemadmodum paulo antè Euboensibus intra tres dies opem tulistis, & Thebanos fœdere coniunctos liberastis. An hæc tanta celeritate confecissetis, nisi naues habuissetis nouas, in quibus auxilium tulistis? Atqui non potuissetis. Multa alia bona possem referre, quæ urbi euenierunt ex eo quòd naues fuerunt bene paratæ. Esto rursus ex eo quòd malè, quot inciderunt incommoda, plura quidem silentio prætermittam. At bellum pro Decelîa (ex ueteribus enim unum, & uobis omnibus quàm mihi notius) commemorabo. cū multæ grauesque clades urbi accidissent, nō prius bello affuerunt, quàm classis uestra interijt. At uerò quid opus est antiqua commemorare? retinetis adhuc memoria ultimū bellum contra Lacedæmonios, quando naues mittere non posse uidebamini, quomodo ciuitas afficiebatur. Scitis eruum uenale fuisse, et cessisse in esum hominum. Postea uerò quàm naues misistis, pacem eiusmodi nacti estis, qualem ipsi uoluistis. Quare Athenienses, cum naues habeant tantum momenti in utramque partem, hoc senatui præfiniuitis, utrum oporteat ipsum nec ne accipere munus. Si enim reliqua omnia rectè administrauerit, & propter quas res nostras ab initio cōparauimus,

& nunc seruamus, eas non fecit inquā triremes, nihil illa proderunt quæ recte guber-
nant omnium: siquidē & totius Reipub. Atheniensium salutem præstare esse oportet, &
paratā populo. hic igitur eò uenit insolētię, ut putet sibi & dicere & scribere licere quod
cunq; libet: ita, ut si recte administrauerit reliqua Senatus, quemadmodū uos auditis,
non fecerit aut triremes, scripserit debere munus dari. Et hæc quidē quod contra legē
non sint, neq; ipse dicere, neq; uobis persuadere poterit. Audio autē ipsum huiusmo-
di allaturū apud uos rationem, quod senatus in causa non fuerit, quo minus factæ sint
naues, sed ipse fabricantium triremes quæstor, qui fugiens abiit atq; abstulit quinque
talenta et dimidium, ex quo res habuit infortunium. Atqui primum quidem hoc ipsum
admiror, si coronari ob ea quæ aduersa obuenerunt, dignos magistratus putabat: nā
ego putabam ob ea facta quæ prospera euenissent, tales honores definiri: deinde ue-
rō illud etiam addo, non æquum esse de ambobus dicere, & quod præter legē munus
non sit datum, & quod per senatum non sint triremes. Etenim si dare conuenit, etiam
si non fecerit, quid hoc oportet dicere per quemcunq; tandem non factæ sint? Sin autē
non conuenit, cur magis, si per hunc uel per illum non factas esse ostendat, illi licebat
capere? Præter hæc mihi uidentur optionem tales rationes uobis dare, utrum arbitre-
mini audiendas esse causas & prætextus eorū qui uos iniuria afficiunt, an naues possi-
dere. Si enim Androtionis rationes admittetis, erit perspicuū omnibus qui senatum
gerunt, quemadmodū oporteat prætextum uerisimilē excogitare apud uos, non tri-
remes facere, quo fit, ut pecuniæ publicæ consumant, & triremes defuturæ sint. Por-
rō si quemadmodū lex statuit, & iuratos iudices statuere oportet, acerbē & simplici-
ter prætextus sustuleritis, uidebiminiq; ademisse donū ijs qui naues non fecerūt: om-
nes qui ad reipub. gubernacula accedent, Athenienses, factas naues uobis præbebūt,
ubi reliqua omnia uiderint apud uos legib. infirmiora esse. Quod itaq; nemo ex mor-
talibus extiterit alius autor, quo minus sint factæ naues, hoc etiā planē demonstrabo.
Cum enim legē abrogasset senatus, hunc quæstorem & administrū publicæ pecuniæ
ipse delegit. Præterea conatur dicere de lege prostratæ pudicitia, quod cōtumelia ip-
sum afficiamus, & maledicta minimē ad causam pertinentia illi ingeramus. Præterea
ait oportere nos, si crederemus hæc esse uera, ad Thesmothetas, ad quos hæc pertinet
cognitio, accurrere, ut ibi de mille drachmis periclitaremur, si falsō obiecisse uide-
mur: nunc autem imposturam fieri inquit, ab illis qui criminationes & uana conuicia
faciunt, & negotiū uobis facessunt, qui in hac re iudices non estis. Ego uerō arbitror,
illud sæpe animo esse repetendum uobiscum, inter conuiciū, criminationemq;, &
ueram accusationem, permultum interesse. Sanē criminatio est, quando aliquis solo
usus uerbo, ijs quæ dicit, nullam fidem fecerit. Accusatio autem est, quoties aliquis ea
quæ dixerit, simul esse uera probauerit. Itaq; eos qui coarguunt, uel signa ostendere,
per quæ uobis declarent quid credendum sit, uel uerisimilia eloqui, uel testes adduce-
re necesse est. nō enim fieri potest, ut ipsi ea uideretis: sed quando quispiam huiusmo-
di ostendit, ueritatis probationem omnino idoneam nos habere arbitramur. Nos igitur
nō ex rationibus uerisimilibus, neq; ex signis, sed à quo maximē sumere pœnam
licet, huic ostendemus, hominem qui exhibuerit libellū, in quo ea insunt quæ ab hoc
in tota uita perpetrata sunt, is cum fecerit ipsum reddendis rationibus obnoxium,
hæc planissimē testatur. Quas ob res quando dixerit iurgium hoc & crimen esse, respō-
dete ei, ueras esse probationes: quæ uerō ipse facit, ea crimina & cōuicia haberi. Quā-
do autem subiunxerit, ad Thesmothetas referri oportere, illud subiicite: Id etiā factu-
ri sumus. Nunc conuenienter congruenterq; de lege dicimus. Si enim de alio iudicij
genere contendente te accusarem, meritō rem indignam putares. At si præsens
iudiciū est de transgressionem legū, & leges uetant eos qui ita uixerūt, dicere ne ipsa
quidem quæ ad leges pertinent: & nos declaramus, nō modō ipsum dixisse contra le-
gem, uerum etiam uixisse: quī fit cur non deceat de hac ipsa lege dicere, per quam hæc
coarguuntur? Atqui nos oportet cognoscere, Solonem, qui leges istas tulit, et plera-
que alias, huic nulla in re similē, nō uno concessisse modo, sed multifariā, de iniquē fa-
ctis pœnā sumi ab ijs qui deliquissent. Nouerat enim, credo, eos qui in ciuitate essent
omnes, siue acres essent in dicendo, siue audaces, siue modesti, penitus fore dissimiles.

Si igitur

Stigitur ut modestis satis esset poenas sumere, sic leges tulisset, licentia fore multos deteriores arbitrabatur: sin uerò ut audacibus, & dicendi ratione prestantibus, priuatos & simplices non posse eodem quo illos modo supplicium constituere cogitabat. oportere autem existimabat neminem priuare, quo minus accusandi facultatem consequeretur, quantum quisque posset: qui ergo id fieri poterit, ut aliquis ea facultate excludatur, si multas uias comonstraret per leges contra delinquentes, uelut contra fures? Si confirmatus es, et tibi ipsi fidis, in uincula abducaris licet. In mille drachmis uersatur periculum. Es ne imbecillior? magistratibus indicato. hoc illi faciet. Id etiam times? mille drachmas? Iudicio de furto contendere ad arbitrium, & in periculum non incidere. Neutrū horum uis? accusa. Id ne uereris? Iudica. Horum nihil est idem. Eodem modo est de uiolata religione deferre, accusare, decernere apud Eumolpidas, aperire apud regem sacrorum. De ceteris omnibus maleficijs simili ferme modo, si quis quod maleficus non sit, aut impius, aut quodcunque tandem illud fuerit quo accusatur, non diceret, & propterea quod seductus fuisset dignum censeret liberari, ea re ad arbitrium licebat ipsi in iudicium uocare, & accusare oportebat: si autem ad arbitrium ueniret, quod oporteret te ducere, ut periclitareris de mille drachmis, sane fuerit perdidiculus. Non enim decet eum qui nihil perpetraverit, eo modo contradicere, quo modo oporteat dare poenas: sed quod non fecerit, id ostendere. Sic propemodum & tu Androtion: an putas tibi non conuenire, ut des poenas, ob id si quid suades, qui turpem corporis quaestum feceris, quod & apud Thesmothetas futura sit accusatio? At ostende, te ipsum non hęc fecisse: aut poenam dato, si quid tam turpiter uiuens & flagitiose scripsisti. Tibi enim nequaquam licet. Si autem te non omnibus, quoscunque permittunt leges, modis ulciscimur, ob ea quae praetermittimus nobis gratias habeto: nec propterea postulato, ne uno quidem modo dare poenas. Opera est precium, Athenienses, eum Solonem qui legem tulit, perpendere, & considerare, quantam providentiam gerebat, et quantam in cunctis legibus Reipublicae procuracionem habebat: & quanto diligentius huic studebat, quam ipsi rei propter quam legem ferret. Multifariam sane id aliquis intelligere poterit, maximeque ex ea lege quae uetat neque dicere, neque scribere, ijs qui meretriciam uitam egerint. Animaduertebat enim hoc, quod plerisque uestrum cum liceret dicere, non dicitis. Quare id nihil graue esse arbitrabatur. Atqui alia plura ferre potuisset acerbiora, si punire hos uoluisset. sed hęc non spectauit, sed & in uestrum & in Reipublicae usum interdixit. Nouerat enim, nouerat ijs qui turpiter uixissent, ex omnibus alijs Rempublicae maxime aduersam atque infestam esse, in qua omnibus licet illorum probra efferre. Et quae Respublica, ea est? Democratia. Neque enim si quando accidisset, ut essent multi homines iisdem temporibus in dicendo acres & audaces, his probris & flagitijs obstricti, tutum esse arbitrabatur: multa quidem populum ab ipsis seductum, peccaturum: illos sceleribus obnoxios, ut populum euerterent funditus, enixe operam daturos. In oligarchijs enim, hoc est in paucorum administratione, si fuerint aliqui, qui turpius Androtione uixerint, non licet quamuis sint insigniter improbi, magistratus insectari maledictis, aut traducere, ut sibi quam similimi uiuant. In primis igitur his interdixit, ne participes essent alicuius consilij, ut ne circumuentus et deceptus populus caeco errore duceretur. Quae cum neglexerit bonus & bellus iste, non solum existimauit esse dicendum & scribendum, quod non licet, uerum etiam contra leges faciendum. De lege quidem, per quam eius pater debuit Reipublicae pecunias, & nondum persoluit, non licet huic aut dicere, aut scribere. Hęc sane quae iusta sunt si dixerit, oportere ipsum a nobis accusari, iure respondere poteritis: Tunc id faciemus postea, iam medius fidius non integrum est: quando quidem necesse tibi fuerit de alijs quoque rebus, quas inique tractasti, reddere rationem: sed cum licebit ex lege agere. Nunc ostendimus tibi legem ne ea quidem permittere, quae alijs licet scribere. Quod itaque pater tuus non debuerit, aut non fugiendo e carcere exierit, sed pecunias dissoluendo, hoc ipsum ostendito. Si hęc non poteris ostendere, cum tibi minimè liceret, cur non scripsisti? Hæredem enim infamiae paternae te lex constituit. Tibi igitur, cum sis infamis, neque dicere neque scribere conuenit. Ac uerò de legibus quas descripsimus, si ille aggreddiatur decipere uos & seducere, hęc respondete quae antea commemorauimus. Sunt

& huic de alijs legibus ad fallendum uos paratæ & præmediatæ rationes, quas quidē præstat audire. Est illi ratio quædam eiusmodi, quinquaginta senatoribus non esse adimendum à uobis donum, neq; adiungendā illis ignominiam. Illorum hoc est certamen, non meum. Equidē si erepturi essetis his solum, & aliam nullā allaturi utilitatem Reipublicæ, ut uehementer contenderetis, dignū non existimarem. Si autē hoc faciēdo, plures atq; infinitos alios ciues meliores esse cohortabimini, quanto honestius est tot bonos reddere, quā iniuste quinquaginta gratificari. Quod hæc res nō sit totius senatus, sed quorundā, qui quidem sunt malorū autores, & Androtionis propria, ego sanē affirmare possum. Cui enim dedecori est, si ipso tacēte, et nihil scribente, fortassis neq; crebrō in consiliū ueniente, senatus non accipiat coronam? nulli profectō. sed ei qui scribebat, qui administrabat, qui persuadebat senatui quæcūq; uelit: ob id, quæ indigna sunt corona, cōsultauit. Verū enim uero & si maximē totius senatus est certamen, quanto utilius est uobis, si condemnaueritis, quā si liberaueritis, animum attendite. Si absolueritis, in potestate oratorū senatus erit: in populi uerō, si condemnaueritis. Vbi enim uiderit multitudo propter oratorū improbitatē ereptos senatui honores, non prodet his Reipublicæ actiones, sed optimē sentiet & dicet. Idēq; si fiat, Athenienses, consuetis & præsentibus oratoribus liberati, conspicietis omnia cōuenienter agi. Quare si nullam aliam ob causam, at certē ob hanc solū condemnandi sunt. Quod igitur uos latere non oportet, hoc audite. Fortassis ascendet in concionem, & aderit Senatui, Philippus, & Antigenes, & custos ipse qui in publica acta rationes errarij solet referre, & alij qui ibi per seipsos habebāt cum isto senatu, & horum malorum sunt autores. Oportet igitur uos animaduertere, quemadmodū pretextu defensionis, Senatui opem ferre simulant: reuera autē pro seipsis certabunt, & pro reddendis rationibus, quas quidem ipsos reddere de rebus gestis par est. Sic se res habet. Si hanc accusationem neglexeritis, cuncti sunt liberati, & nemo ex ijs pœnam dederit. Quis enim condemnabit illos, qui senatum uestrum censuerunt coruandum, quibus isti præfuerunt? si condemnabit, primū quidem quæ requirit uestrum iusiurandū decernetis: deinde uerō in rationibus reddendis horum unumquemq; arreptū, qui uobis iniquē gessisse uisus fuerit, punietis: qui uerō iuste, tunc dimittetis. Nolite igit multos qui pro senatu dicunt, audire: sed tanquam sua ipsorum causa decipientibus succensete. Adhuc arbitror Archiam Scholargensem (ipse enim consultauit anno superior) tanquam uirum innocentem uos rogaturum, & ipsis adfuturum. Ego quidē puto esse audiendum Archiā, & ipsum interrogandum, isthæc quibus acculat senatores, utrum uideantur bene an malē gesta. Si dixerit bene, nequaquam illi tanquā probō mentem adhibere conuenit: sin malē, cur hæc prætermittebat, cum asserat se uirum bonum esse? Rursus ipsum interrogate, si dixerit contradicenti sibi neminem parere uoluisse, absurdum sanē est nunc ipsum dicere pro eo senatu, qui in optimis sibi non paruerit. Si dixerit tacuisse, quomodo iniquē non agit, qui cum liceret, peccaturos ut dehortaretur, hoc quidē nō faciebat: nunc autem audet dicere, quemadmodum oporteat eos qui tot mala perpetraverunt, coronare. Puto igitur non fore ut abstineat ab eiusmodi rationibus, quod hæc omnia illi euenerint propter pensiones quas in utilitatem Reipublicæ à paucis exegisse se dicet, qui multas pecunias sine pudore non reddebant. & accusabit hos paucos, rem credo facilem transigens, qui non soluebant pensiones: ac præterea dicet omnem licentiā dari, si condemnabit se, quo minus exactiones soluantur. Vos autem Athenienses primū illud cogitate cum animis uestris, non ut de ijs iudicaretis, iureiurando deuinctos esse, sed num contra leges decretum factum sit. deinde quod est grauissimum, ipse accusat nonnullos quidem, quod cum non soluerint, iniuria ciuitatem afficiant: de ijs uerō quæ iniquē agit, quæq; multo sunt maiora & grauiora, se dignum qui pœna afficiatur, non putat. Multo certē maius est flagitium, scribere contra leges, quā exactionē nō soluere. Quod igitur si eo damnato nec manifestē quisquam uellet conferre, nec exigere, non eo quidem modo absoluendus sit, ex ijs cognoscite. Vobis præter exactiones, quæ erant post Nausinicum ferē trecenta talenta, uel paulo complura, reliqua sunt exigenda XIIII talenta: ex quibus septem exegit, Pono ego omnia ab eo esse exacta. De ijs quidē qui sponte solunt,

soluunt, Androtione non egetis. At contra eos qui inuiti soluunt, opus est nimirum eius opera. Probè igitur est à uobis considerandū in presentia, si tanto aestimatis Rem publicam, & uestras leges, & iurisiurandi conseruationē. Si enim hunc adeò aperte contra leges dicentem absolueritis, omnibus has pecunias, religioni, iusiurando, & legibus prætulisse uidebimini: quas neq; si quis de suo uobis dederit, dignum erat accipere, nedum si ab alijs exigeret. Quare ubi hæc dixerit, mementote iusiurandum, & animo uobiscum repetite accusationem, non nunc de exactio-
num collatione agi, sed utrum leges esse ratas atque sanctas oporteat. Ac uerò de ijs cum multa possim dicere, & quomodo uos à lege abducendo decipere quærat, & quæ memoria tene-
tis, aut prætermittenda repetere, quia hæc satis esse existimo, silentio inuoluam. Vo-
lo autem huius boni & belli hominis, quæ gessit in Republica perquirere, per quæ
nihil rerum flagitiosissimarum prætermis-
se erit perspicuum: ipsum præterea impu-
dentem, audacem, furem, superbum, & potius qui in omni re, quàm qui in Demo-
cratia uersetur, dignum commonstrabo. In primis ob quod factum effertur, nempe
ipsius pecuniarum exactio-
nem, exquiremus: & prætermis-
sa eius iactantia, rem qua-
lis fuerit contemplabimur. Hic cum Euctemonem affirmet uestras habere exactio-
nes, id quæ se conuicturum iudicio, alioqui ex suo se depositurum promittens, cum
euerisset decreto magistratum qui sorte illi contigerat, hac simulatione ad exigendas
pecunias irrepsit. Cum autem posthæc concionem haberet, quod uobis data esset
trium optio, aut pompas intercidendi, aut rursus pecunias conferendi, aut ab ijs qui
deberent exigendi, cum quæ uos meritò eligeretis, ut à debitoribus pecuniæ exige-
rentur, is pollicitationibus detinens, atq; propter temporis rationē magnam nactus
libertatem, latis legibus de ijs non existimauit uti oportere: nec, nisi has putaret satis,
alias ferri. Decreta autem inter uos graui-
a, & cum legibus pugnantia statuit, per quæ
ueluti quadruplator lucrum faceret. Multa etiam quæ uestra erant, cum scripsisset xi
uiros se secutos esse, furto surripuit. Hos posteaquàm in sua potestate habuit, in æ-
des ciuium duxit: & Euctemonem, à quo exacturum se, alioqui depositurum exacti-
ones, aiebat, de ijs non poterat coarguere: à uobis autem exigebat, tanquam ad ea
non propter Euctemonis, sed uestras inimicitias accessisset. Atqui nemo existimet
me dicere, debitoribus non exigendas esse pecunias. quin oportet: sed quomodo?
Nempe ut lex iubet, aliorum causa, non propter alicuius inimicitias. Id enim est po-
pulare. Non profectò Athenienses, tot pecunijs hunc in modum exactis tantum uti-
litatis accessit, quantum damni fecistis, postquàm hi mores in ciuitatem introducti
sunt. nam si uultis perpendere, quamobrem quisque malit in Democratia potius ui-
uere quàm in Oligarchia, id sanè inuenietis esse in promptu, quod in Democratia
mansuetiora sunt omnia. Quod hic igitur, quàm quisquam in quacunque uultis Oli-
garchia, impunior extiterit, præteribo. Sed apud uos quando unquam grauiora fu-
erint sub triginta tyrannis, omnes referre possetis. Tunc, ut audire licet, nemo erat
qui priuaretur salute, qui seipsum domi occultasset: sed hoc accusamus triginta tyran-
nos, quod homines ex foro iniuste in carcerem arriperēt. Hic ipse suo delectabili sce-
lere illos ita superauit, ut quamuis in Democratia uersaretur, secum adducens xi ui-
ros, suam cuique domum carcerem constituerit. Atqui Athenienses, quid arbitrami-
ni? quando homo pauper, aut etiam diues, qui multa consumpsit, ideo quæ argenti
parum diues, uel lectū ad uicinos traiceret, uel lectū subingrederetur, ne corpore de-
uincto in compedes rapere-
t, uel alia turpitudine afficeretur: quæ seruatorū sunt, & nō
liberiorū opera: & præsertim cum in cōspectu suæ uxoris hæc ageret, quam ut liber, et
ut ciuis Atheniensis duxerat. horum uerò autor extitit Androtion, quæ pro se, nedū
pro ciuitate, facta ipsius et anteacta uita, sumere poenas nō sinūt. Et quid si quis ipsum
interrogaret, exactio-
nes utrū ex facultatibus, an ex corpore debeantur? Ex facultati-
bus (si uera fateri uelit) responderet: ex ijs etenim exigimus. Quia igit de causa, cū sine
bas prædia publicari, & domos, & hæc præscribi colligebas, & homines ciues cōtume-
lia afficiebas, atq; miseros inquilinos, quibus cōtumeliosius mancipijs tuis utebaris?
Atqui si uultis cōsiderare, quid interest inter seruū & ingenuū, hoc quidē interesse re-
perietis, quod seruis corpus omnib. flagitijs est obnoxium: ingenuis aut, quamuis casus

ferat ut magnopere delinquant, corpus tamen seruare licet. ex re enim pecuniaria de
plerisque erratis poenam sumere, ab ijs quidem conuenit. Hic uero contra, ex corporib.
tanquam ex mancipijs supplicium sumpsit: & adeo turpiter & auares se dedit in uos, ut
patrem suum quod Reipublicae deberet, publice deuinctum in carcere, & nec persolue
rit, nec fuerit iudicio dimissus, effugere debere arbitraretur: at ex alijs ciuibus qui non es
set soluendo, ex aedibus in carcerem arripi. Praeterea quasi quodcunque sibi liceret facere,
Sinopem et Phanostратem meretrices, quae nullas exactiones debebant, oppignerauit:
tamen si quibusdam uiderentur dignae illae quae istaec paterentur, res tamen non erat digna
fieri. Usque adeo superbe quidam sese gerunt ex occasione magistratus, ut ad aedes ueni
ant eorum qui nihil debent, & suppellectilem auferant. Viderit enim quispiam multos di
gnos pati multa, & perpeffos fuisse: at haec non iubent leges, neque Reipub. consuetudi
nes, quae uobis seruandae sunt. At inest misericordia, uenia, & omnia quae liberis ho
minibus conueniunt. Quorum ipse omnium quae fiunt in Republica, & natura & discipli
na merito expers est. multis enim contumelijs affectus est, & ludibrijs diuexatus: quip
pe qui consuetudine eorum uteretur, qui non amabant, sed qui plurimam pecuniam da
re poterant. At in quem decebat te iram effundere? Sanne quidem non in quemuis ciuem,
neque in eiusdem artificij meretrices, sed in patrem, qui te hoc modo educauit. Itaque
quod quidem haec non sint grauia & periniqua, ipse non poterit dicere. Est enim sic pre
mortui pudoris, ut in populo captandi iudicij causa semper orationes subornans sibi,
in hac accusatione auderet dicere, pro uobis & uestra causa inimicos in se deriuasse, et
nunc in extremis periculis uersari. Ego uero Athenienses, uolo demonstrare, hunc ne
tantillum quidem mali passum fuisse, neque passurum, propter eas res quas pro uobis
egit: attamen propter suam improbitatem, & de Dijs ipsis inimicam lucrandi turpitu
dinem, passum quidem nihil ad hunc usque diem commonstrabo: sed passurum, si ab e
quitate & iure non decesseritis. Cogitate enim sic, quid aliquando uobis pollicitus sit,
& ad quid agendum ipsum creaueritis, ad pecunias exigendas. Ad quid agendum pre
terea aliud? Nihil. Agite uero, singulatim uobis in memoriam exactiones redigam. Hic
exegit a Leptine ex Coela XXXIII drachmas, a Theoxeno Alopecese drachmas
LXX, & paulo quidem plus. a Callistrato Euphori filio, & ab adolescente Telesti,
nominatim referre non possum: sed ex omnibus ferere, ne singulos persequar, nemi
nem noui qui supra minam deberet. Putatis ne horum unumquemque odio habe
re, & inimicitias exercere cum ipso, propter huiusmodi exactionem? an propterea,
quod hunc quidem omnibus uobis audientibus in populo seruum dixerit, & ex
seruis esse, et conuenire ut sextam partem (quemadmodum inquilini ipsi) persolue
ret: illum uero ex scorto liberos habere, illius patrem corporis quastum turpem fe
cisse, illius matrem scortum fuisse: alij, quaecunque debuisset, ab initio in tabulas re
tulisse dicebat: alij, hoc esse: alios subinde omnes uitij fandi atque nefandi falso insimu
labat. Ego quidem probe noui, ab omnibus in quos debacchatus ipse est, hanc exactionem
necessarium sumptum existimari. Et propterea quia est infamatus & contaminatus,
molestum tulit. Illud quoque scio, uos ad pecunias exigendas hunc creasse, non ad calamita
tes cuique uitio dandas & proferendas. Si erant uerae, tibi non erant dicendae, quando
quidem multa nobis praeter uoluntatem aguntur: sin non conuenientes fingebas, quo
modo non quodcunque merito patereris? Ex hoc etiam euidentius cognoscetis, ut
hunc quisque non propter exactionem, sed propter ea quae contumeliose & petulanter
effundebat, odio persequitur. Satyrus enim naualium curator, non VII talenta ab ijs
dem his hominibus, sed XXXIII, ex quibus armamenta exhibuit nauibus in altum
prouehendis, exegit, atque ob id neminem sibi inimicum ait reddidisse: neque propter
pecunias quas exegit, quenquam infestum esse: quippe qui, ut arbitror, quod erat in
iunctum sibi, faceret. Tu uero tua temeritate ac audacia licentiam assecutus, homines
te multo meliores, melioribusque parentibus natos, qui multa impenderant in ciuita
tem, falsis & grauibus contumelijs licere tibi implicare arbitrabaris. An illi credide
rint, sui causa te haec fecisse, atque tuae impudentiae & malitiae facinus in se receperint:
qui propter haec aequius odisse te, quam seruare debent. Qui enim pro ciuitate aliquid
facit, illum oportet mores ciuitatis imitari. Atque tales homines incolumes conseruare,
Athenienses,

Athenienses, & eos qualis hic est, odisse par est. Et si illud scitis, dicam tamen. Qualescunque diligere, et defendere uidebimini. ijs similes reputabimini. Quod autem exactiorem ipsam pro uobis omnino non fecerit, id statim planissimum faciam. Si quis enim quaerat ab ipso, utri uidentur magis afficere iniuria ciuitatem, agricolae ne & parci homines, propter alendos liberos, ac sumptus familiares, & ob quae pecuniam non contulerint: an ij qui pecunias eorum qui uolunt eas conferre, & sociorum, furantur ac perdunt? Non sane eo peruenit audacia, quamuis sit impudens, ut dicat eos qui sua non conferunt, iniquius agere, quam qui publicam pecuniam adimunt. Qua igitur de causa, o improbe (sunt enim amplius quam triginta anni, cum ad Rempublicam accessisti, & hoc interim spacio multi imperatores urbem expilarunt, atque adeo multi rhetores ob id in iudicium uocati sunt, quorum alij mortui sunt ob ea quae inique commiserant, alij recedentes exulant) nullus unquam repertus es accusator? An indignari uisus es ob ea quae patitur ciuitas: cum praesertim adeo sis confidens, & tam in dicendo acer. Sed hic uisus es curator, ubi multos te oportebat male afficere. Vultis Athenienses, ut horum causam uobis reddam? Nempe ea est, quod inde fiunt quidam lucri participes, in quo uos iniuria afficiunt: & ab ijs a quibus exigunt, clam auferunt. Propter inexplebile uero morum cupiditate bifariam Reipublicae fructum consumunt, & exhauriunt. Neque enim facilius est multorum, & in parujs delinquentium, quam paucorum & in magnis peccantium inimicitias contrahere. neque popularius est profectio multorum, quam paucorum iniquitates animaduertere. Sed in causa est, quod ego dico. De illis paucis se quidem unum esse nouit, qui deliquerunt. Vos autem nullius precij esse putauit: quocirca hoc modo uos tractauit. Si enim mancipiorum ciuitas, et non eorum qui alijs imperare dignos se putant esse, pro confesso haberetur, huius (Athenienses) contumelias non tolerauissetis, quibus in foro uos affecit inquilinos. namque pariter & Athenienses ciues uinciebat, abducebat, clamitabat in concionibus, in suggestu, seruos ex seruis natos, qui erant se meliores, & ex melioribus orti, nominabat. Quarebat, an frustra carcer esset aedificatus. Ego sane affirmauerim: siquidem pater eius cum ipsis compedibus inde subsiliendo in pompa bacchanalium effugit. Reliqua uero omnia quae contumeliose egerit, tot adeo sunt, ut nemo queat recensere: de quibus cunctis protinus ut poenam sumperitis, operae precij est exemplum alijs statuere, ut in ciuibz tractandis sint moderatores. Sed mehercule in his quae dicta sunt de Republica, ab eo administrata, talis extitit. Sunt & alia quae pulchre gessit: sed & reliqua ita progressa sunt omnia ad uos, ut minime ob ea quae audiui stis, dignus sit qui odio habeatur. Ecquid uultis dicam? res ne ad pompas pertinentes ut refecerit, & coronas euerterit? an pulchram phialarum perfectionem? At ob id, etiamsi aliud nihil inique egerit in urbe, qui ter, non semel moriatur, dignus esse uidetur. Etenim sacrilegijs, impietate, furto & omni grauissimo crimine obstringitur. Multa quidem, in quibus dicendo uobis fucum fecit, praeteribo. At cum dixisset, propter diuturnitatem temporis coronarum folia defluere, & marcida esse, tanquam uolarum uel rosarum, & non auri essent: eas fundendas esse persuasit. Deinde in exactiombz ministerium publicum adesse uoluit, quasi scilicet iustus esset, in quibus unusquisque conferentium custos sibi esset futurus. In coronis uero quas percutiebat, non eam equitatem adhibuit, sed ipse orator, aurifex, questor, custos erat. Atqui si cuncta quae facis in utilitatem Reipublicae, cui credantur te dignum arbitraris, non eo modo esse fur deprehenderis. Nunc uero in exactiombz, quod iustum est cum statueris, ut ne tibi, sed suis seruis urbs credat: quando aliud quid agent, & res sacras mouens, quarum nonnullae seculo nostro non erant dedicatae, minime adscripseris ipsam custodiam, quam quidem de collationibus praeterfers: non ne cur id feceris, est perspicuum? Ego quidem esse arbitror. Atqui Athenienses, per omne tempus considerate, quam pulchras, quam imitatione dignas inscriptiones urbis sustulerit, & quam impias & iniquas pro illis inscripserit. Cuncti credo spectatis, sub coronarum mediolis inferne scriptas, Socij populum fortitudinis & iustitiae ergo: aut, Socij hoc praemium uirtutis Mineruae. aut per singulas ciuitates, & hi & illi populum, seruati a populo: ne longius abieritis, Euboenses in libertatem uindicati, populum coronarunt, alicubi sic erat inscriptum,

Conon

Conon de prælio nauali aduersus Lacedæmonios. Huiusmodi erant coronarū inscriptiones. Has igitur, quæ magnam admirationem et decus urbi afferebant, euerfis coronis deleuit. In phialis autem, quas pro illis fecit scortum illud (Androtione curante factæ sunt) inscriptum est: & cuius corpus meretricio quæstu obstrictum leges non sinunt in templa ingredi, eius nomine in sacellis ipsæ pateræ inscriptæ sunt, non enim hoc talem gloriam, qualem priores inscriptiones, affert. Tria igitur grauissima ex hoc ab Androtione et eius defensoribus esse commissa, quisque uidere poterit. Mineruam coronis spoliarunt: urbis admirationem ex præclarè factis, quorum monumenta erant coronæ, sustulerunt: ijs qui eas dedicauerunt, non exigam gloriam ademerunt. quippe qui uoluerunt beneficiorum, quæ à uobis acceperant, memores uideri. Huiusmodi & tot, quæ uix numerari queunt, mala perpetrarunt: eoq; audaciæ simul & stuporis deueniunt, ut horum quasi pulchræ ab ipsis administratorum mentionē faciant. Quapropter hic quidem se per illum à uobis seruatum iri putat: ille uerò absidet, & rebus se non immiscet. Sic autem ad pecunias nō solum impudens, sed etiam ineptus est, ut minimè cognoscat illud, coronas quidē uirtutum, phialas uerò diuitiarum esse signa. Et corona omnis, quamuis parua sit, perinde ac magna honorem affert: pocula uerò, siue acerræ, si numero exceßerint, diuitiarum aliquam famam possessoribus impressam reliquerunt. Si quis in paruis se iacset, tantum abest ut aliquem honorem propterea consequatur, ut etiam stupidus & hardus esse uideatur. Hic igitur sublati gloriæ monumentis, diuitiarum parua, & uobis nequaquam digna fecit. Illud etiam ignorauit, ad comparandas pecunias nunquam populum studio motum fuisse: sed ita ad gloriam, ut nihil aliud præterea studeret. Argumento illud est, quòd pecunias plurimas, quibus præ cæteris Græcis olim abundauit, pro studio gloriæ & honoris impendit, conferens de suo: nullum periculum pro gloria declinauit. Vnde possessiones immortales sunt ipsi partē, partim factorum memoria, partim donationum quæ ob illa collata sunt pulchritudo: propylæa ipsa, templum Mineruæ, porticus, naualia. Non amphoræ duæ partæ sunt, non phialæ quatuor aut tres, unaquæque pendens minam: quas ubi tibi uidebitur, rursus suadebis ut fundantur. non enim qui partem inde sumunt decimam, non qui duplices fingunt exactiōnes, quas etiam hostes detestarentur, has posuerunt: neque ijs quibus tu, consultoribus usi, qui Rempublicam administrarunt: sed qui hostibus deuictis, & alijs peractis quæ sapiens quisque à Dijs immortalibus precaretur, urbem ad concordiam adduxerunt, immortale decus sibi reliquerunt. Qui talia exercuissent, qualia tu in uita perpetrasti, foro & commercio aliorum eos interdixerunt. Vos uerò Athenienses, ad hoc stultitiæ & socordiæ estis adducti, ut cum non habeatis huiusmodi exempla, hæc imitemini. Sed Androtion uobis earum rerum quæ ad pompas pertinent restitutor est: Androtion, ô terra, ô Dijs. & hanc impietatem reliqua minorem arbitramini. Ego quidem existimo, oportere eum qui sit templum ingressurus, & aquam sacram & canistra tractaturus, quiq; Deorum curæ antistes sit futurus, non solum dictorum dierum numero castum esse, sed etiam per omnem uitam ab huiusmodi rebus uacuum atque purum, quas in uita sua hic exercuit.

DEMOSTHENIS ORATIO CONTRA ARISTOGITONEM, PHILIPPO

Melanchthone interprete.

Androtion, Nihil opus est longa oratione, nempe in re nota.

GO iamdudum in hoc confesso cum Lycurgi orationem audirē, præclarè quidem illum hanc causam agere iudicabam: uerū hoc mirabar, quid magnopere contenderet, cum in hac controuersia ne quidem requiratur ab oratore, quid de reo statuendum sit, sed de re nota, ut quisq; pro suo affectu uel odit scelus, uel approbat, iudicaturi sitis. Et in hac causa ex more tantum accusationem institutam esse existimo: ceterū adferre uos domo iudicium rei, ut quisque adfectus est. Quod si maior pars ē uobis sentit hoc genus improbos ciues seruandos esse, frustra à nobis hæc fabula agitur: sin odistis pro eo ac merent, si uolet Deus, hic quoq;